

THỰC TRẠNG VÀ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC ĐỊNH HƯỚNG GIÁ TRỊ NGHỀ SƯ PHẠM CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC - CAO ĐẲNG HIỆN NAY

PHẠM ĐÌNH DUYÊN*

TÓM TẮT

Định hướng giá trị nghề sư phạm (SP) là một phẩm chất nhân cách của giáo viên (GV). Chất lượng đội ngũ GV phụ thuộc nhiều vào định hướng giá trị nghề nghiệp của họ trong quá trình đào tạo. Tuy nhiên, hiện nay, nhiều sinh viên (SV) ngành SP chưa có định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn. Trên cơ sở khái quát thực trạng và nguyên nhân của vấn đề này, chúng tôi đề xuất một số biện pháp giáo dục định hướng giá trị nghề nghiệp cho SV SP trong các trường đại học, cao đẳng hiện nay.

Từ khóa: định hướng giá trị, nghề sư phạm.

ABSTRACT

The reality and educational solutions to the orientation of pedagogical occupation values to university and college students nowadays

The orientation of pedagogical occupation values is a quality of a teacher's personality. The quality of teachers strongly depends on their orientation of professional values in the training process. However, nowadays there are many pedagogical students who do not have the right orientation in their occupation values. On the basis of synthesizing the situation and the cause of this issue, the article proposed some measures for educating the orientation of occupation values for pedagogical students at universities and colleges at the present.

Keywords: value orientation, pedagogical occupation.

1. Đặt vấn đề

Lao động SP của GV - một loại hình lao động đặc biệt, tuy không trực tiếp sản xuất ra của cải vật chất nhưng có ý nghĩa vô cùng to lớn, là động lực trực tiếp và quyết định sự phát triển kinh tế - xã hội đất nước. Để hoàn thành được sứ mệnh cao cả đó, GV cần phải có ý thức cao về trách nhiệm và nghĩa vụ của mình, phải có niềm đam mê, khát vọng cống hiến và lí tưởng nghề nghiệp cao đẹp. Chính vì vậy, giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV trong quá trình đào tạo ở

các trường SP có ý nghĩa hết sức quan trọng, giúp họ có định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn, tích cực trong học tập, rèn luyện, tạo tâm thế vững vàng và sẵn sàng bước vào cuộc sống lao động nghề nghiệp sau khi ra trường.

2. Nội dung

2.1. Vấn đề giáo dục định hướng giá trị nghề sư phạm và ý nghĩa của nó đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo giáo viên ở các trường đại học, cao đẳng

Bàn về định hướng giá trị nghề SP, có nhiều quan niệm và cách diễn đạt khác nhau. Song, tựu trung lại, các ý kiến đều

* ThS, Trường Đại học Chính trị

thống nhất cách hiểu vấn đề này từ những dấu hiệu cơ bản như sau: Định hướng giá trị nghề SP là sự phản ánh chủ quan có phân biệt thứ bậc các giá trị nghề SP trong ý thức của SV, là quá trình SV lựa chọn và xác định các giá trị của nghề SP. Trên cơ sở đó hình thành lối sống, phong cách giao tiếp và hành vi của họ trong quá trình học tập, rèn luyện để trở thành GV trong tương lai.

Như vậy, định hướng giá trị nghề SP là một phẩm chất tâm lý - nhân cách của SV SP, được thể hiện trên 3 mặt cơ bản: nhận thức của SV về các giá trị nghề SP; thái độ của SV đối với nghề SP; và hành động học tập, rèn luyện để chiếm lĩnh các giá trị nghề SP.

Thực chất, định hướng giá trị nghề SP của SV chính là quá trình SV nhận thức, đánh giá và lựa chọn các giá trị của nghề SP (nghề mà mình đang theo đuổi); trên cơ sở đó có thái độ và hành vi tương ứng trong quá trình học tập, rèn luyện nghề nghiệp.

Ở Việt Nam, trong những năm qua có nhiều biến đổi quan trọng tác động sâu sắc đến hệ thống giá trị xã hội nói chung và giá trị nghề SP nói riêng. Một bộ phận nhà giáo và SV SP chạy theo lối sống thực dụng, coi trọng giá trị vật chất, phai nhạt lí tưởng nghề nghiệp... Chính những điều đó dẫn tới thực tế là không ít SV ở các trường SP chưa có định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn, nhận thức sai lệch về giá trị nghề SP, không thấy được giá trị chính trị - xã hội to lớn của lao động SP, đề cao lợi ích cá nhân, không tích cực rèn luyện, phấn đấu vươn lên để hoàn

thiện phẩm chất và năng lực SP của mình.

Do vậy, giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV có ý nghĩa rất quan trọng: *Đây là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể nhằm không ngừng nâng cao nhận thức, thái độ đúng đắn của SV về các giá trị nghề SP, qua đó giúp SV tích cực phấn đấu trong học tập, rèn luyện để chiếm lĩnh các giá trị nghề SP*; là một trong những động lực chính góp phần nâng cao chất lượng đào tạo GV trong các trường đại học, cao đẳng hiện nay.

2.2. Thực trạng giáo dục định hướng giá trị nghề sư phạm cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng hiện nay

2.2.1. Vấn đề tuyển sinh “đầu vào” và “đầu ra” của ngành đào tạo SP hiện nay

Hiện nay, ở các trường đại học và cao đẳng SP, vấn đề tuyển sinh đầu vào và SV tốt nghiệp là những vấn đề “nóng” thu hút sự quan tâm của toàn xã hội và có tác động rất lớn đến định hướng giá trị nghề SP của SV.

- **Tình trạng thí sinh đăng kí dự thi vào các trường SP**

Số lượng thí sinh dự thi vào các ngành đào tạo SP ngày càng giảm và không thu hút được thí sinh giỏi. Thực trạng này thể hiện cụ thể qua những số liệu thống kê sau:

Tháng 3-2012, Tiến sĩ Nguyễn Thúy Quỳnh Loan, Phó Trưởng khoa Quản lí công nghiệp - Trường Đại học Bách Khoa Thành phố Hồ Chí Minh (TPHCM) cùng cộng sự công bố nghiên cứu về xu hướng chọn ngành thi của thí

sinh tại TPHCM giai đoạn 2006 - 2010. Kết quả cho thấy nhóm ngành kinh tế, quản lí, tài chính luôn có lượng thí sinh đăng kí rất cao. Trong khi đó, số lượng thí sinh đăng kí dự thi ngành SP ngày càng giảm. [9]

Nếu như năm 2000, Trường ĐHSP TPHCM có hơn 40.000 thí sinh dự thi, thì trong 3 năm trở lại đây, lượng thí sinh thi vào trường chỉ khoảng từ 15.000 đến 17.000 thí sinh. Trường ĐHSP Hà Nội, năm 2000 có trên 60.000 thí sinh đăng kí dự thi thì đến năm 2012 chỉ có 16.300 thí sinh. Số lượng thí sinh thi vào ngành SP ở các trường địa phương lại càng giảm, nhiều trường đã phải tuyên bố đóng cửa ngành SP vì không đủ SV để mở ngành (Trường Đại học Quảng Nam tạm dừng tuyển sinh ngành SP Mĩ thuật bậc cao đẳng, Trường Đại học An Giang tạm dừng tuyển sinh ngành SP Sinh học và Tin học...). [9]

Cũng trong mùa tuyển sinh năm 2012, lãnh đạo Sở Giáo dục đào tạo Thanh Hóa cho biết lượng thí sinh của tỉnh này dự thi vào SP thấp kỉ lục. Trong tổng số gần 80.000 hồ sơ thí sinh dự thi vào các trường, chỉ có hơn 386 thí sinh dự thi ĐHSP Hà Nội, 29 thí sinh thi vào ĐHSP Huế, 41 thí sinh thi vào ĐHSP Hà Nội 2; 392 thí sinh thi vào Cao đẳng SP Trung ương. [9]

Theo Tiến sĩ Bạch Văn Hợp, nguyên Hiệu trưởng Trường ĐHSP TPHCM: “Đúng là thí sinh giỏi ngày nay không chọn học SP. Thực tế, nhiều em thi đạt điểm cao ở trường SP (từ 27 điểm trở lên) nếu đỗ thêm một trường khác nữa

thì họ sẵn sàng chọn học trường đó và bỏ qua SP” [9].

- *Điểm chuẩn vào các ngành SP cũng ngày càng thấp dần*

Trong những năm từ 1999 đến 2003, SP là một trong ít ngành có điểm chuẩn cao. Trường ĐHSP TPHCM, năm 1999, ngành SP Toán lấy 20 điểm, năm 2002 lấy 22. Trường ĐHSP Hà Nội những năm 1997 - 2003, thí sinh thường phải đạt 27 điểm mới đỗ vào khoa Toán, 24 - 25 điểm vào khoa Văn, các khoa khác cũng phải từ 18 - 22 điểm. Trong thời điểm này, thí sinh nào trúng tuyển vào SP được coi là danh giá và được bạn bè ngưỡng mộ... [9]

Tuy nhiên, trong vài năm trở lại đây, điểm chuẩn các ngành SP đã ngày càng thấp dần. Năm 2012, điểm chuẩn nhiều ngành tại Trường ĐHSP Hà Nội và ĐHSP TPHCM chỉ ngang và nhỉnh hơn điểm sàn (khoảng 14 - 16 điểm) như: SP Giáo dục chính trị, SP Giáo dục quốc phòng - an ninh, SP Kỹ thuật, SP Giáo dục đặc biệt... Còn ở các trường SP địa phương, về cơ bản, điểm chuẩn đều ngang mức điểm sàn. [9]

Những con số thống kê trên đây cho thấy, ngành đào tạo SP đang đứng trước nguy cơ sụt giảm chất lượng vì ngày càng ít thí sinh giỏi dự thi. Đây là hiện trạng báo động cho chất lượng giáo dục trong tương lai, bởi thiếu thầy giỏi thì khó mà đào tạo ra những trò giỏi.

- *Vấn đề “đầu ra” cho SV SP hiện nay*

Theo thống kê gần đây của Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn (Đại

học Quốc gia Hà Nội), hơn ¼ cử nhân ra trường không có việc làm, còn gần ¾ người có việc thì phần lớn lại làm trái nghề, trong đó SV khối ngành SP lại chiếm một tỉ lệ lớn. Chỉ riêng ở tỉnh Thanh Hóa, số SV SP ra trường không được đứng trên bục giảng đã lên tới hàng chục nghìn người [8]. Ông Nguyễn Văn An, Phó Giám đốc Sở lao động - Thương binh và Xã hội Đà Nẵng cho biết mỗi năm có khoảng 300 SV ngành SP tốt nghiệp, nhưng chỉ tiêu tuyển mới ở Đà Nẵng chỉ khoảng 15-20 người [4], số còn lại không tìm được việc làm hoặc phải làm trái nghề, không sử dụng đến chuyên môn đã được đào tạo.

Như vậy, vấn đề “nóng” của ngành SP hiện nay là không có “đầu ra”, trong khi “đầu vào” lại không tuyển được SV giỏi. Đầu ra khó khăn đã ảnh hưởng rất lớn đến đầu vào của ngành SP. Số thí sinh đăng kí thi vào SP ít dần, còn những SV đang theo học ngày càng lo lắng cho tương lai của mình, điều này có tác động rất lớn đến định hướng giá trị nghề nghiệp của SV SP hiện nay.

2.2.2. Thực trạng giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV các trường đại học - cao đẳng hiện nay

Công tác giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV đã được lãnh đạo các cấp, ban giám hiệu các trường, đội ngũ cán bộ quản lí và GV thường xuyên quan tâm, chỉ đạo thống nhất cả về nhận thức và tổ chức thực hiện. Nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục định hướng giá trị nghề SP đang từng bước được đổi mới. Tuy nhiên nhìn chung, công tác giáo

dục định hướng giá trị nghề SP chưa đạt được hiệu quả mong muốn; quá trình giáo dục định hướng giá trị nghề SP còn thiếu tính chủ động, tích cực. Nội dung giáo dục giá trị nghề SP còn chung chung, chưa có trọng tâm, trọng điểm. Về hình thức, giáo dục định hướng giá trị nghề SP mới chỉ được thực hiện lồng ghép vào các hoạt động khác nhau (thông qua học tập và sinh hoạt chính trị đầu năm học; thông qua hội thi nghiệp vụ SP cấp khoa, cấp trường; các hoạt động văn nghệ, thể dục thể thao chào mừng các ngày lễ...) chứ chưa có hình thức giáo dục định hướng giá trị nghề nghiệp chuyên biệt. Hơn nữa, các hoạt động này còn cứng nhắc, chưa được đầu tư thích đáng, còn mang nặng tính hình thức, bắt buộc nên SV tham gia một cách gượng ép, không có hứng thú; do đó, hiệu quả giáo dục định hướng giá trị nghề SP chưa cao. Trong quá trình giảng dạy, nhất là các môn chuyên ngành, việc làm rõ ý nghĩa học phân, môn học, bài học đối với chương trình đào tạo GV còn chưa thực sự được chú trọng. Việc giáo dục định hướng giá trị nghề SP thông qua tấm gương mẫu mực của người thầy chưa thực hiện triệt để, đôi khi còn phản tác dụng do một bộ phận nhà giáo chưa mẫu mực về phong cách, hành vi và lối sống...

2.2.3. Thực trạng định hướng giá trị nghề SP của SV các trường đại học - cao đẳng hiện nay.

Như đã nêu ở trên, định hướng giá trị nghề SP có vai trò và ảnh hưởng rất lớn đến chất lượng đào tạo GV. Tuy nhiên, ở các trường đại học - cao đẳng

hiện nay, nhiều SV SP chưa có nhận thức đúng đắn về giá trị nghề nghiệp mà mình đang theo đuổi. Theo kết quả nghiên cứu, có 9,5% SV theo học SP vì mong muốn an nhàn, không vất vả [5, tr.57]; muốn không phải cạnh tranh trong cơ chế thị trường 29,2% [5, tr.66]; do điểm thi đầu vào thấp 25% [5, tr.66]; do không phải đóng học phí 100% [6, tr.68]. Những số liệu thống kê này đã phản ánh thực trạng là vẫn còn không ít SV chưa có nhận thức đúng đắn về giá trị nghề SP. Họ theo học ngành SP với những lí do khác nhau chứ không phải xuất phát từ việc nhận thức được giá trị đích thực và ý nghĩa chính trị - xã hội to lớn của nghề SP.

Vì vậy, trong quá trình đào tạo, những SV này chưa thực sự tự giác, tích cực tu dưỡng, học tập và rèn luyện nghề, chưa thực sự tâm huyết và gắn bó với nghề đã chọn. Theo kết quả nghiên cứu: có 26,6% SV không hứng thú đối với nghề SP [6, tr.62]; 12,6% SV chưa tích cực và thường xuyên trong học tập, rèn luyện nghề nghiệp [5, tr.76]; 78% SV chưa thường xuyên trong việc soạn bài và tập giảng bài mà chỉ thực hiện những hoạt động này khi gần sát đến kì thi, kiểm tra [5, tr.76]. Họ chưa có thái độ ổn định và yên tâm đối với nghề mà mình đang học: 20,7% SV được hỏi trả lời: nếu có cơ hội để chọn lại ngành học thì sẽ không chọn học ngành SP. [5, tr.85]

Những số liệu thống kê và phân tích trên đây đã cho thấy: vẫn còn một tỉ lệ không nhỏ SV SP chưa có định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn. Thực trạng

này đã ảnh hưởng tiêu cực đến chất lượng đào tạo GV hiện nay.

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến việc SV SP chưa có định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn, chưa tâm huyết, tích cực và yên tâm trong học tập và rèn luyện: do nhận thức chưa đúng đắn về các giá trị của nghề SP; do học SP ra trường khó xin việc 18% [6, tr.60]; do mức thu nhập trong ngành SP thấp so với các ngành khác (kinh tế, tài chính, kĩ thuật, y học...) 15% [6, tr.60]; do sự hạn chế trong chương trình, nội dung, phương pháp đào tạo 26,8% [6, tr.68]; do sự hạn chế trong phối kết hợp giữa các lực lượng SP trong giáo dục định hướng giá trị nghề nghiệp cho SV... Đây là những nguyên nhân cơ bản lí giải thực trạng định hướng giá trị nghề SP của SV hiện nay.

2.3. Biện pháp giáo dục định hướng giá trị nghề sư phạm cho sinh viên các trường đại học - cao đẳng hiện nay

2.3.1. Chú trọng giáo dục nâng cao nhận thức, tình cảm, niềm tin và lí tưởng cho SV đối với các giá trị nghề SP

Mỗi SV SP trong quá trình học tập, rèn luyện, cùng với việc tiếp thu tri thức, kĩ xảo, kĩ năng nghề nghiệp cần được giáo dục nâng cao nhận thức về giá trị nghề nghiệp mà họ đang theo đuổi. Họ cần ý thức được rằng mỗi nghề nghiệp trong xã hội đều có vị trí, vai trò riêng đối với sự phát triển kinh tế - xã hội. Song có thể nói, nghề SP là một nghề có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, tuy không trực tiếp tạo ra của cải vật chất, nhưng tạo ra “sản phẩm” đặc biệt chính là nhân

cách con người - yếu tố quyết định hàng đầu đối với sự phát triển của mỗi quốc gia, dân tộc trong mọi thời đại. Cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng đã từng khẳng định: “Nghề dạy học là nghề cao quý nhất trong những nghề cao quý”. Từ việc nhận thức được ý nghĩa và giá trị to lớn của nghề nghiệp sẽ chi phối đến thái độ, tình cảm của họ đối với nghề nghiệp. Nhà trường cần có những hình thức khác nhau để bồi dưỡng, xây dựng ở SV những thái độ, tình cảm tốt đẹp đối với nghề nghiệp. Cần tổ chức tốt hoạt động giữa các lớp, các khoa chuyên ngành kết hợp với việc tuyên truyền, giáo dục các giá trị nghề SP, bởi nhân cách người GV tương lai không thể hình thành và phát triển nếu chỉ có những kiến thức lí luận đơn thuần mà còn phải thông qua chính thực tiễn hoạt động SP hàng ngày. Thông qua việc trang bị cho SV những kiến thức, kĩ năng, kĩ xảo và tay nghề hoạt động SP, hình thành tình yêu đối với nghề sư phạm, giúp họ nhận thức được ý nghĩa chính trị xã hội to lớn của ngành nghề được đào tạo. Để thực hiện được nhiệm vụ đó, thì vai trò của người GV là quan trọng hàng đầu. Vì vậy, tài nghệ SP và phẩm chất nhân cách đạo đức của người giảng viên như sự gương mẫu, công bằng, nhiệt tình, yêu nghề, tinh thần trách nhiệm cao... sẽ là một “công cụ” hữu hiệu trong giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV. Đó là con đường để củng cố tình cảm tích cực và hình thành niềm tin sâu sắc, lí tưởng cao đẹp cho SV đối với nghề SP - động lực thúc đẩy mọi SV toàn tâm toàn ý trong học tập, tu

dưỡng và rèn luyện chiếm lĩnh các giá trị nghề nghiệp.

2.3.2. *Đổi mới hình thức, phương pháp giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV*

Đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức giáo dục định hướng giá trị nghề SP nhằm tạo sự chuyển biến về chất trong nhận thức, thái độ, hành vi của SV. Từ đó giúp các em lựa chọn cho mình các giá trị, các thang giá trị và chuẩn giá trị phù hợp với nghề SP. Trong điều kiện hiện nay, giáo dục định hướng giá trị nghề SP cần giúp cho SV có kiến thức, tính chủ động khi lựa chọn, tiếp thu các giá trị chuẩn mực nghề SP, giúp SV nâng cao hơn nữa nhận thức, thái độ và hành vi nghề SP. Cần tổ chức cho SV trao đổi, thảo luận, tranh luận về các giá trị nghề SP nhằm tạo cơ hội cho SV trao đổi với bạn bè, thầy cô những suy nghĩ, hiểu biết của bản thân về các giá trị này... Qua đó, các em có thêm sự hiểu biết, kịp thời điều chỉnh những suy nghĩ chưa đúng đắn của bản thân về giá trị nghề SP. Để làm được việc này, mỗi khoa nên thành lập một câu lạc bộ theo chuyên ngành đào tạo. Đoàn thanh niên, hội SV của trường có sự phối hợp để tổ chức các hoạt động đa dạng, mới lạ, hấp dẫn hơn như sinh hoạt tập thể, cắm trại xa, hội diễn văn nghệ, làm báo tường, các cuộc thi hái hoa dân chủ... để tôn vinh giá trị nhà giáo. Bên cạnh đó, nhà trường cần có các buổi sinh hoạt chính trị với nhiều hình thức khác thu hút hơn như: băng tin, băng rôn, biểu ngữ, xuất bản các tạp chí, nội san của trường để giáo dục đạo đức, lí tưởng

nghề SP cho SV ngay từ khi bắt đầu khóa học. Ngoài ra, cần thông qua các hoạt động tuyên truyền, nói chuyện lịch sử, kể chuyện truyền thống, hoạt động giao lưu kết nghĩa... để xây dựng ý thức, lòng tự hào đối với truyền thống giáo dục đào tạo của nhà trường; từ đó SV có nhận thức và thái độ đúng mực với giá trị nghề nghiệp SP.

2.3.3. Đưa giáo dục định hướng giá trị nghề SP trở thành một nội dung (học phần) trong chương trình đào tạo chính khóa ở các trường SP

Thực tế hiện nay, việc giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV thường được tiến hành lồng ghép trong nội dung các môn học và trong các hoạt động khác, do vậy hiệu quả giáo dục giá trị nghề nghiệp chưa cao. Trong thời gian tới, song song với việc lồng ghép giáo dục định hướng giá trị nghề nghiệp với các hoạt động khác nhau, cần phải đưa nội dung giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV thành một môn học riêng (có nội dung, mục tiêu, kế hoạch thực hiện cụ thể) trong chương trình đào tạo GV. Để thực hiện tốt nội dung này, đòi hỏi mỗi trường cần xác định cụ thể mục tiêu đào tạo (về hệ thống phẩm chất, năng lực) nhất là mục tiêu về đạo đức nghề SP (vốn vẫn là trù tượng) làm cơ sở để xây dựng nội dung giáo dục định hướng giá trị nghề SP, và đây cũng chính là tiêu chí để đánh giá “đầu ra - sản phẩm” của nhà trường SP đáp ứng với mục tiêu, yêu cầu đào tạo GV trong giai đoạn hiện nay. Bên cạnh đó cần quán triệt và thực hiện tốt quy định về chuẩn

nghề GV đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành; từ đó, cụ thể hóa vào nội dung chương trình giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV.

2.3.4. Phối hợp chặt chẽ giữa các tổ chức, các lực lượng SP; đồng thời phát huy vai trò của môi trường văn hóa - SP trong giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV

Giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV không chỉ là nhiệm vụ của GV mà còn là nhiệm vụ chung của các lực lượng SP trong nhà trường như: tổ chức Đảng, Đoàn, Hội... trong đó GV giữ vai trò chủ đạo. Mỗi lực lượng SP cần thông qua ảnh hưởng và ưu thế “trội” của mình để tiến hành giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV bằng những phương thức khác nhau, phù hợp với đặc thù hoạt động của mình. Đồng thời, giữa các lực lượng này cần có kế hoạch và sự phối kết hợp chặt chẽ với nhau, đảm bảo tính hợp lí, logic, hiệu quả và không trùng lặp trong giáo dục định hướng giá trị nghề nghiệp cho SV.

Chính sự liên kết, phối hợp chặt chẽ giữa các lực lượng SP trong quá trình giáo dục định hướng giá trị nghề SP sẽ tạo ra môi trường văn hóa SP lành mạnh - môi trường mà ở đó mọi thành viên từ giảng viên, cán bộ quản lí giáo dục, cán bộ Đảng, Đoàn, Hội cho đến SV đều cùng chung tư tưởng, hướng đến mục đích thống nhất là phấn đấu công tác, học tập, rèn luyện vì sự nghiệp giáo dục. Vì vậy, phát huy ảnh hưởng tích cực của môi trường văn hóa - SP sẽ góp phần làm cho SV luôn phấn khởi, tích cực, hình

thành động cơ đúng đắn, niềm tin sâu sắc và lí tưởng cao đẹp đối với nghề SP.

2.3.5. Phát huy vai trò chủ thể của SV trong tự giáo dục, tự hình thành định hướng giá trị nghề SP

SV vừa là khách thể vừa là chủ thể của quá trình giáo dục đào tạo nói chung và quá trình giáo dục định hướng giá trị nghề SP nói riêng. Việc giáo dục định hướng giá trị nghề SP cho SV chỉ có thể đạt được hiệu quả cao khi phát huy được vai trò chủ thể, tính tích cực, chủ động và sáng tạo của SV trong quá trình tiếp thu, lĩnh hội và thể nghiệm các giá trị nghề SP trong học tập, rèn luyện và công tác. Cũng như các tri thức khác, tri thức về các giá trị nghề SP cũng được SV tiếp thu bằng con đường giáo dục để nắm vững bản chất, tính quy luật, sự phát triển và biểu hiện của các giá trị nghề SP. Song, cùng với việc tiếp nhận tác động giáo dục, con đường quan trọng để lĩnh hội các giá trị nghề SP là quá trình tự học, tự nghiên cứu, tự phân tích, tự thể nghiệm để rút ra kinh nghiệm cho mình. Tức là SV tự xác định, tự lựa chọn cho mình những giá trị nghề SP phù hợp trên cơ sở nắm vững mục tiêu, yêu cầu đào tạo của

nhà trường. Do vậy, phát huy vai trò chủ thể của SV được coi là biện pháp quan trọng, trực tiếp dẫn đến hình thành định hướng giá trị nghề nghiệp đúng đắn cho SV SP.

3. Kết luận

GV là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục - đào tạo. Chất lượng đội ngũ GV phụ thuộc rất lớn vào nhận thức, thái độ và tính tích cực hành động của họ trong quá trình đào tạo ở trường SP, nói cách khác là phụ thuộc vào định hướng giá trị nghề nghiệp của họ trong quá trình đào tạo. Việc nghiên cứu thực trạng và nguyên nhân của vấn đề có ý nghĩa rất thiết thực, là cơ sở đề xuất những biện pháp để giáo dục định hướng giá trị nghề SP đúng đắn cho SV trong quá trình đào tạo. Thực hiện đồng bộ những biện pháp này sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo GV trong các trường đại học - cao đẳng; kết quả đó sẽ tác động trở lại, là “công cụ” quyết định để giải quyết vấn đề “nóng” hiện nay, đó là vấn đề: đổi mới và nâng cao chất lượng giáo dục - đào tạo phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển và hội nhập hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (1996), *Nghị quyết Trung ương 2 - Khóa VIII*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2012), *Nghị quyết Trung ương 6 - Khóa XI*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
4. Khánh Hiền (2013), “Cử nhân dài dãi vì thất nghiệp, hay thất nghiệp vì không sợ đói”, Báo điện tử Dân trí ngày 22-3-2013, <http://dantri.com.vn/giao-duc-khuyen-hoc/cu-nhan-doi-dai-vi-that-nghiep-hay-that-nghiep-vi-khong-so-doi-710248.htm>

5. Nguyễn Thị Huệ (2008), *Định hướng giá trị nghề dạy học của sinh viên Trường Đại học Hải Phòng*, Luận văn Thạc sĩ Tâm lí học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Huyền (2011), *Định hướng giá trị nghề dạy học của sinh viên dân tộc thiểu số Trường Cao đẳng Sư phạm Yên Bái*, Luận văn Thạc sĩ Tâm lí học, Đại học Sư phạm Hà Nội, Hà Nội.
7. Nguyễn Quang Uẩn (1995), *Giá trị - định hướng giá trị nhân cách và giáo dục giá trị*, Đề tài KX07- 04, Hà Nội.
8. Quang Phồn, Đức Thắng (2013), *Nỗi lo về đầu vào và đầu ra của ngành sư phạm*, Chương trình thời sự buổi 19 giờ, ngày 10-03-2013, <http://vtv.vn/video-clip/131/Thoi-su/category44/Thoi-su-19h-10032013/video5136.vtv>
9. Tuệ Nguyễn, Mỹ Quyên, Đăng Nguyên (2012), “Học sinh giỏi chưa mê ngành sư phạm”, *Báo Thanh niên online* ngày 08-10-2012, <http://www.thanhnien.com.vn/pages/20121008/hoc-sinh-gioi-chua-me-nganh-su-pham.aspx>

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 27-3-2013; ngày phản biện đánh giá: 10-4-2013;
ngày chấp nhận đăng: 16-01-2014)